

Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Ali Gürel GÖKSEL*
Çağdaş CAZ**

Öz

Çalışmanın amacı; Anadolu Lisesi öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesidir. Araştırmanın evrenini İstanbul'daki Anadolu Lisesi öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme ise rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen 212 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak; Güllü ve Güçlü (2009) tarafından geliştirilen "Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum ölçeği" ile kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Veriler; betimsel istatistik yöntemler, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (Anova) kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi dersine yönelik tutumlarda kız ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Yaş değişkeni irdelendiğinde öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır.

Anahtar kelimeler: Beden Eğitimi, Anadolu Lisesi, Tutum, Öğrenci

Examining of Physical Education Course Attitudes of Anatolian High School Students

Abstract

In this study, Anatolian High School students receiving education and training was carried out to assess the attitudes of physical education lessons. The population of the study are Anatolian High School students in İstanbul. Random sampling method in the study with a total 212 students were included. To measure student attitudes Güllü and Güçlü (2009) developed by the "Attitude Scale of Physical Education Lesson" were used. Analysis of data; descriptive statistical methods, t-test and one-way analysis of variance (Anova) were used. According to tests, looking at the differences between the gender and age variables significant differences were not found.

Keywords: Physical Education, High School, Attitude, Student

* Arş. Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, aligoksel@mu.edu.tr

** Arş. Gör., Marmara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, cazcagdas@gmail.com

GİRİŞ

Toplumların çağdaşlaşma ve gelişmelerinde sanatsal ve sportif faaliyetlere katılım önemlidir. Çünkü bu iki alanın da bireyi geliştiren birçok özelliği bulunmaktadır. Bu noktada; eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak düşünülen beden eğitimi ve sportif faaliyetlerinin, bireye sağlaması gereken en önemli özelliklerinden birisinin spora yönelik olumlu tutumların geliştirilmesi olduğu düşünülebilir (Balyan ve ark., 2012). Bu bağlamda, beden eğitimi, kişinin bedensel ve fiziksel gelişimini sağlamak, günlük yaşama ve iş hayatının koşullarına hazırlanmak, ulusal bilinç ve yurttaşlık duygularını kuvvetlendirmek amacıyla yapılan düzenli, kuramlı çalışmalarının tümüdür (Erhan ve Tamer, 2009).

Beden eğitimi dersi ise genel eğitimin bir parçasıdır. Beden eğitimi dersi öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde tutularak onların, fert ve toplum önünde sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik geliştirmelerine yardımcı olur. Beden eğitimi derslerinde kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıkların tamamının değerlendirilmesi gerekir (Başoğlu, 1995). Ayrıca, öğrenci sağlığı açısından önemi düşünüldüğünde beden eğitimi derslerine yeterli düzeyde önem verilmemesi bireylerde bedensel sağlığı tehlikeye atmakta ve bireylerin yaşamsal fonksiyonlarını yerine getirmekte zorlanmalarına neden olmaktadır. Bu olumsuzluklar çocuk ve gençlerin fiziksel uygunluk düzeyleri yetersiz olmasına neden olmakla beraber, obezitede artış, çeşitli hastalıkların ve erken ölümlerin görülmesini meydana getirmektedir (Alparşlan, 2008).

Beden Eğitimi Dersine yönelik tutuma ilişkin bilgiler doğrultusunda bu kavramın, bireyler açısından önemli olduğu anlaşılmaktadır. Mevcut konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde; Mohammed ve Mohammed (2012), Erhan ve Tamer (2009), Özbakır (2006) Gülay (2008), Yıldız (2010), Şahin (2011), Güneş ve Çoknaz (2010), Gürsel (2006), Şişko ve Demirhan (2002), Alemdağ ve ark., (2014), Avşar (2009), Balyan ve ark., (2012) gibi bazı araştırmacıların Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum kavramı ile ilgili çalışmalar yaptıkları saptanmıştır. Nitelikli insan gücüne ulaşmanın yolu sağlıklı olmaktan geçer insan iradesini güçlendiren beden eğitimi ve spor aynı zamanda insanın kendine güven duymasında ve kişiliğinin oluşmasında da etkin bir rol oynar. İnsanın grup çalışmasını kolaylaştırarak karşılıklı dayanışmayı sağlar. Sonuçta da ferdin sosyalleşmesine katkıda bulunur (Aybek, 2007). Bu nedenle, toplumun geleceğini oluşturacak kesimin bir kısmı olan gençler yani lise öğrencilerinin hem zihinsel hem de fiziksel açıdan sağlıklı bireyler olarak yetişmesi toplumun geleceği için çok önemlidir.

Bu düşüncelerden hareketle çalışmanın amacı; AnadoluLisesi öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır. (1) Çalışmanın ölçek puan dağılımı nasıldır? (2) Beden eğitimi dersine yönelik tutum noktasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık var mıdır? (3) Yaş değişkenine göre, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları arasında farklılık var mıdır? (4) Sınıf değişkeni beden eğitimi dersine yönelik tutum noktasında anlamlı farklılık yaratmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama modeli iki ya da daha çok sayıdaki değişkenin birlikte değişim varlığını veya derecesini saptamayı amaçlayan araştırma modelidir. Tarama yolu ile saptanan ilişkileri gerçek bir neden-sonuç ilişkisi olarak yorumlamak doğru olmaz; fakat o yönde bazı ipuçları sunarak bir değişkendeki durumun bilinmesi halinde ötekinin kestirilmesinde faydalı neticeler verebilir (Karasar, 1991).

Çalışma Grubu

Mevcut çalışmanın araştırma grubunu; İstanbul'da yer alan Anadolu Liselerinden rastgele örneklem yöntemi ile seçilen 212 lise öğrencisi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği (BEDTÖ)” ile kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Güllü ve Güçlü (2009) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” 35 maddeden oluşmaktadır. Kişisel bilgi formu ise, araştırmacı tarafından oluşturulmuş ve katılımcılar hakkında çeşitli sorular içermektedir. Bu ölçek tek boyutlu olup, 5’li likert tipi “Tamamen Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2), Kesinlikle Katılmıyorum (1)” şeklinde derecelendirilmektedir.

Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı, öğrencilerin ders saati öncesi ve sonrasında gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere veri toplama aracı dağıtılmadan önce, veri toplama aracının doldurulması hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Çalışma kapsamında gönüllü katılım ilkesi esas alınmış ve sadece anket doldurmak isteyenlere veri toplama aracı dağıtılmıştır. Daha sonra toplanan anket formları (240) kontrol edilerek eksik veya yanlış doldurulanlar çıkarılarak (212 adet) geriye kalanlar değerlendirilmek üzere bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Mevcut çalışma kapsamında öğrencilerden elde edilen veriler, betimsel istatistik yöntemler, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (Anova) kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin parametrik testlerin ön şartlarını sağlayıp sağlamadığına Çarpıklık ve Basıklık değerleri ve Levene testi sonuçları incelenerek karar verilmiştir. Analizler, verilerin parametrik test varsayımlarını karşıladığını göstermiştir. Ölçeklerin güvenilirliklerini belirlemek için ise Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır.

BULGULAR**Tablo 1.** Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	102	48,1
	Erkek	110	51,9
Yaş	14-15	61	28,8
	16-17	72	34,0
	17 ve üstü	79	37,3
Sınıf	9.sınıf	60	28,3
	10. sınıf	69	32,5
	11. sınıf	38	17,9
	12. sınıf	45	21,2
	Toplam	212	100,0

Tablo 1. öğrencilerin demografik bilgileri hakkında bilgi vermektedir. Buna göre öğrencilerin % 48,1'i (102 kişi) kadın; % 51,9'u (110 kişi) ise erkektir. Öğrencilerin yaşları baz alındığında 61 kişi 14-15 yaş grubunda; 72 kişi 16-17 yaş grubunda; 79 kişi ise 17 yaş ve üstü grupta yer almaktadır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara bakıldığında ise, 60 kişi 9. Sınıfta, 69 kişi 10. Sınıfta, 38 kişi 11. Sınıfta ve 45 kişi ise 12.Sınıfta öğrenim gördüğü belirlenmiştir.

Tablo 2. Ölçek Puan Dağılımı

	N	$\bar{X} - \sigma$	Çarpıklık	Basıklık
BEDTÖ	212	3.35 – ,27	-0,91	0,14

Araştırma kapsamında öğrencilerin yanıtlamış olduğu BEDTÖ ölçeğinden aldıkları puanların aritmetik ortalaması 3.35–,27'dir. Çarpıklık (-0,91) ve Basıklık (0,14) katsayıları incelendiğinde katılımcılardan toplanan verilerin normal bir dağılıma sahip olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarını Gösteren T-Testi Sonucu

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	σ	t	p
BEDTÖ	Erkek	102	3,3168	,02235	,860	,391
	Kadın	110	3,2881	,02464		

p>0,05

Tablo 3. öğrencilerin cinsiyetlerine göre beden eğitimi dersine yönelik tutumları incelendiğinde, kadın ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($t= ,860$; $p= ,391>0,05$).

Tablo 4. Katılımcıların Yaş Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarını Gösteren Anova Testi Sonucu

	Yaş	N	$\bar{X}$	σ	F	p
BEDTÖ	14-15 yaş	61	3,3063	,23659	,044	,957
	16-17 yaş	72	3,3052	,23398		
	17 yaş ve üstü	79	3,2955	,25868		

$p>0,05$

Öğrencilerin yaşlarına göre beden eğitimi dersine yönelik tutumlarına baktığımızda üç yaş grubuna dâhil öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F= ,044$; $p= ,957>0,05$).

Tablo 5. Katılımcıların Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarını Gösteren Anova Testi Sonucu

	Sınıf	N	$\bar{X}$	σ	F	p
BEDTÖ	9.sınıf	60	3,3152	,24100	,090	,966
	10.sınıf	69	3,2994	,23983		
	11.sınıf	38	3,2925	,26408		
	12.sınıf	45	3,2959	,24006		

$p>0,05$

Tablo 5. incelendiğinde, Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfları değerlendirilmiş ve farklı sınıflarda öğrenim gören öğrenciler arasında farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($F= ,090$; $p= ,966>0,05$).

TARTIŞMA

Mevcut araştırma kapsamında toplanan verilerin ölçek puan dağılımına bakıldığında; elde edilen verilerin aritmetik ortalaması 3.35'tir. Çarpıklık (-0,91) ve Basıklık (0,14) katsayıları incelendiğinde katılımcılardan toplanan verilerin normal bir dağılıma sahip olduğu anlaşılmaktadır. Keskin (2015) tarafından ortaokul öğrencilerine yapılan çalışmanın beden eğitimi dersine yönelik tutum puanları ise $147,37 \pm 18,282$ 'dir. Alemdağ ve ark., (2014) tarafından sınıf öğretmeni adaylarına yönelik yapılan çalışma kapsamında öğrencilerden alınan verilerin ölçek puan dağılımına bakıldığında ise, ölçeğin ort. puanı 3.68, Ss. 0.98, çarpıklık (-0,66) ve basıklık (-0,06)'dir.

Cinsiyet değişkeni t-testi sonucuna göre; kadın ve erkek lise öğrencileri arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Keskin (2015)'in ortaokul öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmada beden eğitimi dersine yönelik tutum noktasında kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Bu sonuç mevcut çalışmanın cinsiyet sonucu ile örtüşmektedir. Fakat Yıldız (2010) tarafından sınıf öğretmenlerine; Tortop (2005) tarafından sınıf öğretmenleri üzerinde; Tavlaş (2012) tarafından ortaöğretim öğrencilerine yapılan çalışma ile Şişko ve Demirhan (2002) tarafından ilköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılan çalışmalarda kadın ve erkek öğrenciler arasında istatistiki olarak manidar bir fark tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar, çalışmanın cinsiyet değişkeni sonucu ile örtüşmemektedir.

Öğrencilerin yaş değişkeni irdelenmiş ve farklı yaş gruplarında yer alan öğrenciler arasında istatistiki olarak farklılık bulunamamıştır. Beden Eğitimi dersine yönelik tutumda yaş değişkeninde anlamlı fark bulunamaması, Keskin (2015)'in çalışması ile desteklenmiştir. Benzer sonuç çıkan diğer çalışma Tortop (2005) tarafından sınıf öğretmenlerine yapılmıştır. Bu araştırmanında yaş değişkeninde farklılık tespit edilememiştir.

Sınıf değişkeni, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir sonucun çıkmadığını göstermiştir. Ancak, Yıldız (2010) tarafından yapılan çalışmanın sınıf değişkeninde anlamlı farklılık bulunması, mevcut çalışmanın sonucunu desteklememektedir. Çalışmanın sonucunu desteklemeyen bir diğer çalışma olan, orta öğretim öğrencilerine yapılan Tavlaş (2012) çalışmada da sınıf değişkeni açısından farklı sınıflarda öğrenim gören öğrenciler arasında farklılık tespit edilmiştir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Mevcut araştırma kapsamında toplanan verilerin ölçek puan dağılımına bakıldığında; elde edilen verilerin aritmetik ortalaması 3.35'tir. Çarpıklık (-0,91) ve Basıklık (0,14) katsayıları incelendiğinde ise katılımcılardan toplanan verilerin normal bir dağılıma sahip olduğu anlaşılmaktadır. Çalışmaya toplam 202 lise öğrencisi katılım göstermiş olup, bu öğrencilerin farklı yaş grupları ve farklı sınıflarda olduğu tespit edilmiştir.

Cinsiyet değişkeni t-testi sonucuna göre; kadın ve erkek lise öğrencileri arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Bu bulgu, kadın ve erkek lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı

tutumlarının benzer olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin yaş değişkeni irdelenmiş ve farklı yaş gruplarında yer alan öğrenciler arasında istatistiki olarak farklılık bulunamamıştır. Bu sonuç ile, yaş değişkeninin beden eğitime yönelik tutum noktasında lise öğrencileri arasında benzer bakış açısı gerektirdiğini göstermektedir.

Sınıf değişkeni, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir sonucun çıkmadığını göstermiştir. Bu sonuç, farklı sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum noktasında yakın düzeyde davranış sergilediklerini göstermektedir.

- Beden eğitimi dersine yönelik yapılacak çalışmalarda, bağımlı değişken sayısı arttırılmalıdır.
- Beden eğitimi dersine yönelik tutum ile ilgili yapılacak çalışmalara, farklı şehirlerde öğrenim gören öğrencilerin de dâhil edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Alparlan, S.** (2008). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sergilediği Öğretim Davranışlarına İlişkin Algıları ve Öğrencilerin Bu Derse Karşı Geliştirdikleri Tutumları. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Alemdağ, S., Öncü, E. ve Sakalhoğlu, F.** (2014). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ve Öz-Yeterlikleri. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14(2), 45-60.
- Avşar, Z.** (2009). İlköğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Değerlendirme Süreci İle İlgili Görüşlerinin Belirlenmesi. Hacettepe Üniversitesi. Spor Bilimleri Dergisi, 20(3), 81-89.
- Aybek, A.** (2007). Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine ve Ders Dışı Etkinliklere Yönelik Tutumlarında Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Rolü. Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Balyan, M., Balyan, Y. B. Ve Kiremitçi, O.** (2012). Farklı Sportif Etkinliklerin İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum, Sosyal Beceri ve Öz Yeterlik Düzeylerine Etkileri. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilim Dergisi, 14(2), 196-201.
- Başoğlu, B.**(1995). Ankara İli Devlet Liselerinde Görev Yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları Üzerine Bir Araştırma.Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Erhan, S. E. ve Tamer, K.** (2009). Doğu Anadolu Bölgesi İlköğretim VeOrtaöğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersiİçin Gereken Tesis Araç-Gereç Durumları İleÖğrencilerin Beden Eğitimi Dersine İlişkinTutumları Arasındaki İlişkiler. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 11(3), 57-66.
- Gülay, O.** (2008). Ortaöğretim 9. Sınıf Beden Eğitimi Dersinde, İşbirlikli Oyunların Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine ve Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Güllü, M. ve Güçlü, M.** (2009). Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3(2), 138-151.
- Güneş, B. ve Çoknaz, H.** (2010). Beden Eğitimi Dersi Cimnastik Ünitesinde İşbirliğine Dayalı Öğrenmenin Öğrencilerin Erişi Düzeylerine Etkisi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39, 207-219.
- Gürsel, F.** (2006). Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Öğrencilerin Engellilere Yönelik Tutumlarına Etkisi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31, 67-73.
- Karasar, N.** (1991). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Akademik Yayıncılık: Ankara.
- Keskin, Ö.** (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi: Sakarya İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Mohammed, H.R. and Mohammed, M.A.** (2012). Students Opinions And Attitudes Towards Physical Education Classes In Kuwait Public Schools. College Student Journal, 46 (3), 550-566.
- Özbakır, İ.** (2006).Sivas İli Özel ve Devlet İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Bakış Açılı ve Beklentilerinin Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Şahin, D.** (2011). Okul Müdürü, Öğretmen Ve Ebeveynlerin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Şişko, M. ve Demirhan, G.** 2002). İlköğretim Okulları ve Liselerde Öğrenim Gören Kız ve Erkek Öğrencilerin Beden Eğitimi veSpor Dersine İlişkin Tutumları.Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23,205-210.
- Tavlaş, S.** (2012). Erzurum İlindeki ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

- Tortop, Y.** (2005). Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersi ve Eğitsel Oyun Uygulamaları. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Yıldız, Ö.** (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi dersine yönelik Tutumları ve Karşılaştıkları Problemler. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.